

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חֵמְדָה יָמִים

HEMDAT YAMIM

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ תְּצוּוּה פּוּרִים תשפ"א

למרות המן ואחמדינו'אד, לַיהוּדִים הֵיטָה אוֹרָה וְשִׁמְחָה וְשִׁשָּׁן וְיָקָר אסתר ודניאל משלימים זה את זה

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

בין השיטין של מגילת אסתר מסתתר עימות בין עם ישראל והאימפריה הפרסית. סופו של העימות הוא:

"לַיהוּדִים הֵיטָה אוֹרָה וְשִׁמְחָה וְשִׁשָּׁן וְיָקָר" (אסתר ח' טז).

היהודים נקהלו ועמדו על נפשם, עשרות אלפים משנאיהם נהרגו וסמל התשועה היה תלייתו של המן על העץ אשר הכין למרדכי, ותלייתם של עשרת בניו. מה שבולט מאוד במגילת אסתר הוא חסרון שמו של הקב"ה, והפניה הישירה אליו. עוד נקודה חשובה, שאיננה נזכרת במפורש במגילה, היא הכמיהה והכוסף לארץ ישראל.

עיון בפרק ו' בספר דניאל (שהוא סתום וחתום לחלק גדול מלומדי התורה) מגלה פרשיה מקבילה.

הפרק מתאר מאורע שהתרחש בתקופה הפרסית, תחת ממשלתו של דריוש המדי, ושתחתיו מכהנים מאה ועשרים אחשדרפנים (עיינו שם פסוקים א-ב, לא נדון בגלל קוצר היריעה בשאלה מה יחס הזמנים בין שני המאורעות, ומי קדם למי ובכמה שנים?).

בשני הסיפורים באה לידי ביטוי שנאת ישראל – אנטישמיות, ללא כל סיבה הגיונית. שרים חשובים מנסים לפגוע בדניאל - יהודי הנושא במשרה רמה, ובסופו של דבר, לאחר שדניאל הושלך לגוב האריות וניצל בנס, השרים שרצו לפגוע בו ובני משפחותיהם, נאכלים חיים על ידי חיות הטרף.

בשני המקורות משתקפת שיטת השלטון הפרסית והדת=החוקה המשפטית ששולטת בה. ברגע שהמלך מפרסם צו מלכותי אי אפשר לשנותו. וז"ל ספר דניאל (שם):

"כִּי כִּתְבֵי אֲשֶׁר נִקְטַב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְנִחְתָּם בְּטַבְעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהַשְׁנִיָּה כְּדֵת מְדֵי וּפְרַס דֵי לָא תַעֲדָא" (פסוק ט)

"וְאֶמְרִין לְמַלְכָּא דַע מַלְכָּא דֵי דֵת לְמְדֵי וּפְרַס דֵי כָל אֶסְר וּקְגִים דֵי מַלְכָּא יְהֻקִים לָא לְהַשְׁנִיָּה" (פסוק טו)

פסוקים אלה מקבילים לפסוק במגילה:

"כִּי קָטַב אֲשֶׁר נִקְטַב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְנִחְתָּם בְּטַבְעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהַשְׁבִּיב" (אסתר ח' ח).

בסופם של שני העימותים מתברר מי הוא מלך מלכי המלכים – הקב"ה, במגילת אסתר בהסתר, בסיפור דניאל בגוב האריות, באופן בגלוי. כמו שצינו לעיל, שמו של הקב"ה איננו נזכר במגילה, גם תפילה מפורשת אל הקב"ה איננה נזכרת. ארץ ישראל נזכרת רק בעקיפין, עם אזכור גלות יהויכין מלך יהודה שגלה מירושלים (אסתר ב' ו). לעומת זאת, בסיפורו של דניאל, התביעה כנגדו היא על אשר הוא מתפלל לפני אלהיו, כשהוא מכוון את תפילתו לכיוון ירושלים (שם יא) - העיר ממנה גלה (דניאל א' א, ו).

סופו של הסיפור הוא ספר שיוצא ובו הכרזה מטעם דריוש המלך, כי אלהי דניאל הוא אלהי שמים וארץ, אלוהים חיים לעולם והוא ורק הוא אשר הצילו מגוב האריות:

"בְּאֲדִין דְּרִיגוֹשׁ מַלְכָּא כְּתַב לְכָל עַמְמֵיָא אֲמֵיָא וְלִשְׁנֵיָא דֵי דִירִין בְּכָל אַרְעָא שְׁלִמְכוֹן יִשְׁגָּא: מִן גְּדַמֵי שִׁים טַעִם דֵי בְּכָל שְׁלִטָן מַלְכוּתֵי לְהוֹן

וְזַעִין וְדַחְלִין מִן קְדָם אֱלֹהֵי דֵי דְנִיָּאל דֵי הוּא אֱלֹהָא חַיָּא וְקִיָּם לְעֵלְמִין וּמַלְכוּתֵיהּ דֵי לָא תִתְחַבֵּל וְשְׁלִטְנָה עַד סוּפָא: מְשִׁיזַב וּמְצַל וְעַבְד אֶתִין

וְתַמְהִין בְּשִׁמְיָא וּבְאַרְעָא דֵי שִׁיזַב לְדְנִיָּאל מִן יַד אַרְיֹתָא" (פסוקים כו – כח).

כולנו יחד נקרא ביום ששי הקרוב את מגילת אסתר. את סיפורו של דניאל אנו נוהגים להזכיר בכל שבוע, על שולחן השבת בזמירה המפורסמת "יה ריבון עולם", רק חיבור שני המקורות הללו יחד נותן את התמונה השלמה.

הבה נתפלל בשבת, שהיא גם פורים, שהקב"ה ימשיך להציל אותנו משרי פרס ומדי, גם בימים אלה:

אֱלֹהָא דִּילֵיהּ יָקָר וְרַבּוּתָא (דניאל ה' יח)

פְּרוֹק יַת עֲנָךְ מִפּוּסֵי אַרְיֹתָא, וְאַפִּיק עֲמָךְ מִגּוֹ גְלוּתָא – עֲמָא דֵי כְּחַרְתְּ מִכָּל אֲמֵיָא (דניאל ג' לא)

לע"נ חברי הנהלת 'ארץ חמדה'

לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב י' בתמוז תשע"ד	לע"נ מר שמואל וגב' אסתר שמש ז"ל י"ז בסיוון / כ' באב	לע"נ מר משה וסרצוג ז"ל כ' בתשרי תשפ"א	לע"נ הרב אשר וסוזן וסרטיל ז"ל ט"ז בכסלו / אלול תש"ף
לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל י' באייר תשע"א	לע"נ ר' מאיר וגב' שרה ברנפלד ז"ל (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)	לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל ט' בתשרי תשע"ו	לע"נ שרה ברנפלד ז"ל (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)
לע"נ ר' אליהו כרמל ז"ל ח' באייר תשע"ו	לע"נ מרת גיטה ור' אברהם קליין ז"ל ד' באב / י"ח באייר	לע"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל י"ג בחשוון תשע"ח	לע"נ מרת גיטה ור' אברהם קליין ז"ל ד' באב / י"ח באייר
לע"נ מרת טובה גיטל בת שלמה זלמן גרינפלד ז"ל גיבורה, ניצולת שואה וצדיקה שהעמידה דור ישרים יבורך	לע"נ צפורה בת יונה דונייר ע"ה נלב"ע י"ב אדר א'	לע"נ הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל נלב"ע כ"א באדר א' תשע"ד	לע"נ יחזקאל וחנה צדיק ע"ה י"א באייר תשע"ו / י"ט בתשרי תשפ"א

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

Eretz Hemdah

2 Bruriya St. POB 8178 Jerusalem 91080
Tel: 972-2-5371485 Fax: 972-2-5379626

ארץ חמדה, ע"ר

רח' ברוריה 2 ת.ד. 8178 ירושלים 91080
טל' 02-5371485 פקס: 02-5379626

www.erezhemdah.org info@erezhemdah.org

ניתן לקרוא את הדברים גם באתר האינטרנט

הלכה פסוקה

תקצירים מתוך פסקי דין - רשת בתי הדין 'ארץ חמדה גזית'

עורך: הרב הדיין עקיבא כהנא, חוקר במכון משפט והלכה בישראל

פרשנות חוזה שבין מעצבת פנים ומזמין העבודה

'ארץ חמדה גזית' כפר יונה / תביעות קטנות / תמוז תש"ף / תיק 80071

דיין: הרב עקיבא כהנא

המקרה בקצרה:

הנתבע בנה את ביתו ולצורך עיצוב הבית שכר את שירותי התובעת שהיא מעצבת פנים ואדריכלית. הוא התחייב לשלם לה 19,890 ₪ כולל מע"מ, ונקבע ביניהם לוח תשלומים. בנוסף נקבע כי על יום עבודה אחד של בחירת חומרים הוא ישלם תוספת של 1,000 ₪. בפועל, התובעת הגיעה ליום בחירת חומרים אחד כפי שהוסכם ובנוסף היא הגיעה ליום בחירת חומרים נוסף שארך 8 שעות. התובעת ביקשה מהנתבע 2,500 ₪ על יום זה אך לאחר דין ודברים הם הסכימו להפחית את המחיר ל-2,300 ₪, לטענת הנתבע סכום זה גבוה, ויש להפחיתו ב-300 ₪. המחלוקת העיקרית בין הצדדים התעוררה בעקבות החלטת הנתבע להפסיק את עבודתה של התובעת. לטענת התובעת היא השלימה את עבודתה, ומגיע לה מלוא שכרה בניכוי 500 ₪ שהיא מוכנה להפחית עבור דברים שטרם בוצעו. סך התביעה היא 6,890 ₪ לעומת זאת, הנתבע טוען שהתובעת ביצעה פחות מחצי העבודה עליה התחייבה. למשל, לטענתו, היה עליה להכין לו תכניות נגרות מלאות, ואילו התכניות שהיא הכינה לא כללו את החזיתות. בנוסף, לטענתו, עיקר עבודתה היתה בחירת החומרים שטרם נעשתה.

פסק הדין בקצרה: הנתבע ישלם 4,406 ₪ על חלק העבודה שלא שולם.

נימוקים בקצרה:

1. יד בעל השטר על התחונה

בין התובעת לנתבע ישנה מחלוקת האם התובעת התחייבה לסייע לתובע בבחירת חומרים. בנוסף יש ביניהם מחלוקת בפרשנות החוזה, ובעיקר מה כוללות המילים "תכניות מפורטות" המופיעות בחוזה. להבנתי שתי הפרשנויות אפשריות, ולכן חל כאן הכלל "יד בעל השטר על התחונה" (שו"ע חו"מ מב, ה), ממילא, יש לפרש את החוזה לרעת התובעת. כדי לפזר את ערפל המחלוקת ביקש הדיין את הסכמת הצדדים להתייעץ עם שתי מעצבות פנים לגבי השאלה מה החלק מתוך החוזה שהנתבעת ביצעה. לאחר ההתייעצות מסקנת הדיין היתה שיש להפחית כ-15% מהחוזה.

2. התביעה להחזר הסכום ששולם על יום בחירת החומרים השני

בין הצדדים ישנה מחלוקת לגבי השכר על יום בחירת החומרים השני. הדיין קבע כי יש הגיון בטענות שני הצדדים, אולם, מאחר והכסף כבר שולם בהתאם לסיכום בין הצדדים, אין מקום לדון בעניין זה.

למעבר לפסק הדין

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

לע"נ שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלבי"ע סיון תשע"ט	לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג	לע"נ גב' לורין הופמן ז"ל	לע"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלבי"ע ז' בתשרי תשע"ה	לע"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלבי"ע כ"ד בחשוון תשע"ח
---	---	--------------------------------	---	---

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן, יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה" הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח וביור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטריט, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד. זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"י)

Illinois, USA

אילינוי, ארה"ב
אדר, תש"פ

שמיעת קריאת מגילה למי שנמצא בבידוד

שאלה

מי שנמצא בבידוד בפורים, כיצד ישמע קריאת מגילה?

תשובה

הנחיות אלו נכתבות בעקבות פניות של רבים מאחינו בקהילות רבות הנמצאים בבידוד מחמת החשש להידבקות בוורוס הקורונה, וכן קהילות בהם השלטונות אסרו על התכנסות בבתי הכנסת. לדעת פוסקים רבים אי אפשר לצאת ידי חובת קריאת המגילה על ידי קריאה דרך הטלפון, או כל מכשיר חשמלי אחר¹, וכן אנו נוקטים הלכה למעשה שלא בשעת הדחק. אולם, מאחר שיש פוסקים שסוברים שכן יוצאים ידי חובה דרך מכשיר חשמלי (בשידור חי)², ולדעת כמה פוסקים לפחות זה ספק³, בשעת הדחק שאין אפשרות להיות נוכח בקריאה, טוב לשמוע את הקריאה באמצעות מכשיר חשמלי⁴. לכן, מי שנמצא בבידוד מחמת וירוס הקורונה ואין לו אפשרות לבוא לבית הכנסת לשמוע קריאת מגילה, יפעל על פי סדר העדיפות הבא:

1. יזמין סמוך לביתו בעל קורא שיקרא את המגילה והוא ישמע ממנו את הקריאה, תוך כדי שמירת המרחק הנדרש מבחינת ההנחיות לבידוד.

2. יקרא בעצמו מתוך מגילה כשרה. ניתן להיעזר בהקלטה של קריאת המגילה, ויקרא מתוך המגילה יחד עם שמיעת ההקלטה. (ניתן לקבל מאתנו הקלטה של הקריאה בדרך שתהיה נוחה לשימוש, (לפניות info@eretzhemdah.org) להלן הקישור להאזנה לקריאת המגילה עם הפסקות, המאפשרות קריאה נוחה. קראו מתוך המגילה תוך כדי הקשבה.

https://eretzhemdah.org/Data/UploadedFiles/SitePages_File/2649-sFile.pdf

3. ישמע קריאת מגילה בשידור חי מבעל קורא, כגון באמצעות טלפון או מחשב, ויכול לענות אמן אחר ברכות קורא⁵, אך לא יברך בעצמו.

מי שקורא מגילה ביחיד, נהוג שאינו מברך את ברכת הרב את ריבנו לאחר הקריאה⁶.

¹ כתב בשו"ת מנחת שלמה א, ט:

"אחרי כל התיאור האמור לעיל נראה שהשומע קול שופר או מקרא מגלה ע"י טלפון או רם - קול (אף אם לא נאמר שהקול משתנה קצת ולענין שופר דינו כתוקע לתוך הבור או דות) לא יצא כלל ידי חובתו, משום דדוקא כשרושם שמיעת האוזן נעשה באופן ישר ע"י קול השופר שמזעזע את האויר ויוצר בו גלי קול אז חשיב כשומע קול שופר, משא"כ כשהאוזן שומעת רק תנודות של ממברנה אף על פי שגם אותן התנודות יוצרות באויר גלי קול ממש כדוגמת קול השופר אפי"ה מסתבר שרק קול תנודות ממברנה הוא שומע ולא קול שופר, וכמו שהשומע קול שופר מתוך תקליט של גראמופון, אף על פי שתנועת המחט בתוך התקליט מרעידה את הממברנה שעל גביו ויוצרת גלי קול ממש כקול השופר שהשאיר את רישומיו בתוך התקליט, אפילו הכי פשוט הוא שלא יצא כלל ידי חובת השופר, הואיל והוא שומע עכשיו רק קול ממברנה מן התקליט ולא קול שופר, ה"נ גם כאן רק קול ממברנה שמע ולא קול שופר (יודע אני שיש לחלק מגראמופון דשאני התם, שהקול אינו נוצר כלל עכשיו ברגע זה ע"י אדם, עכ"ז הבאתי דבר זה לדוגמא כדי להסביר בכך את כוונתי, מכיון שלאמיתו של דבר שווים הם, ואין שום סברא לחלק ביניהם הואיל וגם בטלפון קול האדם חולף ונעלם ונהפך רק לזרם משתנה, ולדינא לא איכפת לו כלל בין אם ההפסק שבינתיים הוא זמן מרובה או מועט) כיון שקול האדם או השופר רק משנה זרם אבל הקול עצמו כבר עבר ובטל מן העולם לכן אף שבין רגע היה ובין רגע אבד וחיש מהר חוזר ונוצר שוב, מ"מ כיון שבינתיים חלף ונעלם הקול הנשמע לבסוף הוא רק קול תנודות מכניות של הממברנה הנעשה אך ורק ע"י זרם משתנה ולא ע"י שופר, מסתבר דאין זה חשוב כלל קול שופר כי אם קול תנודות ממברנה."

וכן בהמשך כתב:

"וקל וחומר הוא לפי"ז שהשומע קול שופר, מקרא מגלה או סתם ברכה ע"י רדיו שאינו עושה כלל שום מצוה וגם אינו רשאי לענות אמן אחר המברך, כי הקול היוצא מהממברנה של מקלט הרדיו איננו כלל קול התוקע או המדבר אלא גם כאן רק הממברנה עצמה היא המדברת ונמצא שרק קולות עץ ואבן הוא שומע ולא קול אדם. ואדרבא רדיו עוד יותר גרוע מרם - קול וטלפון, כי חוץ מזה שהמיקרופון הקולט את קול האדם מוליד למשדר רק זרמים משתנים כמו בטלפון, אף גם זה יש כאן שהם אינם הולכים כלל ישר אל המגנט שבמקלט הרדיו אלא בתחלה הם נישאים על גלי הרדיו היוצאים מהמשדר אשר ירוצו באותה המהירות של האור והם ממלאים כאן את התפקיד שהחוטים עושים בטלפון, ורק אח"כ ע"י כמה מיני מכשירים מצליחים להפעיל את המגנט שבתוך המקלט שיקבל השפעתו

רק מהזרם המשתנה שבא מהמיקרופון ולא מהגלים האלקטרומגנטיים היוצאים מהמשדר, ומשום כך אף גם ברדיו מושך המגנט את הממברנה ועושה בה זעזועים בדיוק כאותם הזעזועים שנעשו בתחלה בממברנה של המיקרופון." וכן פסק בשו"ת יחווה דעת ג, נד:

"בסיכום: השומעים מקרא מגילה דרך הרם - קול, וכן דרך הרדיו (בשידור ישיר), אינם יוצאים ידי חובת מצות מקרא מגילה, אולם היושבים סמוך אל השליח צבור הקורא את המגילה דרך הרם - קול, שאף בלעדי הרם - קול היו שומעים היטב את קריאת המגילה מפי השליח צבור, יוצאים ידי חובתם."

וכן פסק בשו"ת מנחת יצחק ג לח, טז, וכן פסקו פוסקים נוספים. וכן נפסק בשו"ת במראה הבזק חלק א סימן כו שאין להקל בזה שלא בשעת הדחק. ועיין עוד בשו"ת במראה הבזק חלק ה סימן סב לעניין מקומות שנהגו להשמיע קריאת מגילה באמצעות רמקול. שו"ת מנחת אלעזר ב, עב.

³ עיין אגרות משה או"ח ב, קח; או"ח ד, צא; ציץ אליעזר ח, יא; וכן עיין שו"ת מנחת שלמה הנ"ל בהערה שהחזון איש גם הסתפק בזה.

⁴ ונאמר לנו שכך גם הורה הרב צבי שכטר שליט"א לשואלים בארה"ב.

⁵ אגרות משה או"ח ד, צא; יחווה דעת ב, סח; ועיין בפסקי תשובות סי' רטו אות ג.

⁶ שו"ע או"ח תרצב, א. ועיין בפסקי תשובות סי' תרצב אות ד.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ

יועצים מדעיים:
הרב פרו' אברהם שטינברג
הרב פרו' דרור פיקסלר
הרב פרו' נתן קלר

info@eretzhemdah.org ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך:

מתפללים לרפואתם השלימה של:		
טל שאול בן יפה	ניר רפאל בן רחל ברכה	ישראל בן רבקה
ישראל עמיחי בן לאה	חנן הראל הכהן בן דרורה	משה בן שרה הכהן
רבקה רינה בת גרוונה נתנה	חוה ראנלה בת פיילא	מאירה בת אסתר
בתוך שאר חולי עם ישראל		